

La pesca i la caça

(2I)

Sebastià Cuadras en una estampa de
caçera. Fotografia de Secundí Roca Roca,
AIV – Fons Secundí Roca Roca

La pesca i la caça

La pesca d'anguiles amb salabret, a la Murtra

El primer diumenge d'agost era una data molt esperada per a la gent de Viladecans i Gavà. La bonica tradició d'anar a pescar anguiles amb salabret, a la Murtra, hi havia arribat. L'Estany de la Murtra divideix els termes municipals de Viladecans i Gavà; aleshores, les colles de cada poble, des del seu lloc estant, pescaven l'anguila ¹.

El primer diumenge d'agost s'obria la temporada per a pescar aquests peixos amb xarxa. Un salabret és un estri que disposa d'una xarxa rectangular, d'uns cinc o sis metres de llargada i dos d'amplada. En aquest enxarxat es lligava, als costats, aproximadament d'uns dos metres, un mànec de fusta d'un tres metres, a un dels costats llargs, i se li enganxaven suros; a l'altre costat, s'enganxaven uns ploms ben cosits. Així, quan es parava el salabret, els ploms anaven al fons i els suros, cap amunt. Un salabret de pescar anguiles és, més o menys, com una xarxa de jugar a voleibol, però amb una trena més espessa i els pals més petits, evidentment.

Per a pescar les anguiles amb salabret s'havia de tenir coratge, ja que era una tasca feixuga i bruta, pròpia de gent abnegada; diem bruta perquè l'aigua estancada de la Murtra s'havia de remenar, i amb el llot que hi havia al fons ben remogut, alguns anys en feia força pudor. Els pescadors, alguns sovint ficats amb l'aigua fins al coll, anaven vestits amb unes bones espartenyetes i pantalons lligats als turmells, perquè no es clavessin cap galet de canyís al cos, i una camisa vella, tot plegat per a evitar, al més

¹ Nota de l'editor: Una vegada a l'any, per a Pasqüetes (una setmana després de la Pasqua Florida), el senyor de Viladecans, *don* Miquel de Torrelles, concedia permís per obrir el grau de l'Estany del Remolar i buidar-lo, perquè els habitants de Viladecans poguessin tastar les anguiles pescades aquell únic dia. Aquesta tradició, convertida després en una festa per a pescar anguiles i passar tot un dia de confraternització amb els amics i familiars a les pinedes de Viladecans, que ve de mitjan segle XVII, és va mantenir al llarg dels segles, i s'ha vingut realitzant, com a mínim, fins a mitjan del segle XX

possible, que alguna sangonera s'enganxés al cos. A cada tocada, en canviar de lloc, se sortia de l'aigua i ens revisàvem per si hi havia alguna d'enganxada xuclant-nos la sang; si així era, calia cremar-la amb un llumí encès, així es desenganxava, perquè era perillós estirar-les..., els caps de colla, que caminaven per la riba, havien de portar sempre encenedors o llumins secs.

Per acomplir aquesta pesquera calia ser-ne colla, perquè alguns pescadors s'havien d'anar rellevant: uns duïen, per la vora, una portadora per posar-hi les anguiles pescades, altres hi portaven els cistells, i uns altres el porró i la garrafa de vi. Per tal de fer bona feina, és a dir, per treure'n moltes, calia anar decidits, sense arrugar-nos-hi... tots a l'hora, a la veu d'un cap de grup, home veterà i entès en l'art de la pesquera d'anguiles.

Es pescava de bon matí, per les vores de la Murtra. L'art consistia a clavar un dels mànecs o pals a la vora de la Murtra, ben ajustat contra el terra i les herbes, de manera que es tapés tots els forats possibles. L'altre pal o mànec es clavava com més cap al mig de la Murtra millor, i és clar amb els ploms al fons, perquè la xarxa toqués fons i els suros a la part de dalt, fent com una barrera i un angle recte, entre la vora de la Murtra i el salabret.

Quan el salabret estava ben muntat es feia una "tocada", és a dir la gent de la colla es ficava dins l'aigua -amb bon calçat i mal vestit, com ja hem dit-, aproximadament a uns deu o dotze metres de separació i, cara al salabret, agafats per la roba o dels braços, tot formant un arc, s'atansaven al salabret, i trepitjaven i batien brusquement el fons i les vores. La remor i el xipolleig era intens fins arribar-ne al salabret, que en aquell moment s'havia d'inclinar una mica per dalt, cap al costat contrari d'on venien els "tocadors". Els tres o quatre homes que esperaven darrere el salabret havien d'aguantar els pals. Aleshores, amb un moviment sobtat i al crit del cap de colla, s'alçava entre tots la xarxa fins a posar-la a flor d'aigua, horitzontal; i el salabret feia com una bossa. Entre la molsa, l'herba i fulles de canyís lliscaven les esmunyedisses i desitjades anguiles, si tot hi havia anat bé. Seguidament, es treien de la xarxa amb un cistell, i d'aquest cap a la portadora.

(22)

Colla d'amics a la pineda de Viladecans, a prop de la Murtra, a principis de la dècada dels anys 1940.
AIV – Col·lecció Maria Suñé Mas

Era el moment més important de tots: l'emoció era gran quan, a un crit del cap de colla i coordinadament, s'aixecava el salabret i s'obtenia el premi a l'esforç conjunt. Els crits d'alegria i els esvalots s'estenien per tota la Murtra –a això ens empenyia la rivalitat, sobretot amb les colles de Gavà- quan dalt del salabret es veien les anguiles pescades. Gairebé sempre, a cada tocada, se'n treien..., si no era el cas, es deia que s'havia fet “burro o cul”; si se'n treia alguna de vella, d'aquelles que pesaven dos o més quilos, se les anomenava “martinenques”, o, en broma, dèiem que havíem pescat alguna amb barba.

L'any que hi havia moltes colles pescant, l'aigua es tornava negra, fins i tot podia; aleshores, les anguiles pujaven dalt de l'aigua –aquelles que no s'havien pogut pescar abans- per a respirar, mig asfixiades suraven cercant l'aigua neta, amb més oxigen. En aquell moment, encara hi havia algú que proveït d'un cistell s'hi ficava i les pescava pel seu compte. A més d'anguiles, s'hi pescava alguna tenca i llísseres.

Algun any, si érem molts de colla i teníem sort d'escollir un bon indret, se'n podien pescar fins a mitja portadora, als voltants d'uns 20 kg, aproximadament.

A la Pineda del poble, vora del mar, els camins públics eren la sortida al mar per als dos pobles veïns i, després de tota la feina de la pesca d'anguiles, ens hi abocàvem i fèiem una festassa: els nens jugant a la platja, la gent gran a l'ombra dels pins i enllestint les cassoles d'arròs o carn de xai, fet a la brasa... De les primeres anguiles pescades es feien suquets d'all i julivert i, cap a les tres de la tarda, l'esperat dinar.

La majoria de gent hi anava amb carro, d'altres a peu, alguns, també, amb bicicleta. A la Murtra, hi érem tots... les noies, unes a la platja, d'altres aguantaven el porró dels pescadors, que eren els germans, el pare o el promès..., els que restaven a la Pineda havien de tenir cura de la portadora o dels cubells. Amb trossos de gel, tot ben fresquet, esperaven els valents pescadors i les ampolles de xarel·lo, els melons, síndries, préssecs..., eren un bon remei per al esforçats que sortien de l'aigua.

(23)

Instantània de la colla dels Muts, de Sant Boi, pescant anguiles a la Murtra, l'any 1953. Fotografia de Jordi Vendrell Cañas, AIV – Col·lecció Jordi Vendrell Cañas

Pescar anguiles amb l'encucada

Des de temps immemorials, els homes per poder subsistir han caçat i pescat de maneres molt diverses. Aquí, al nostre poble, quan érem joves ens divertíem pescant a Marina amb una canya i amb l'encucada.

S'havia de fer el següent: cavar amb una aixada i remenar la terra, en qualsevol lloc humit. Se'n feien prou en un moment, d'aquests cucs terrers de color de carn. Per fer la cucada, a més dels cucs, calia un tros de filferro d'uns 10 centímetres, fil de cosir ben fort, un cordill d'un metre i mig, aproximadament, un suro –per exemple, un tap de cava o d'una bóta de vi-, i una canya.

Al filferro, que només servia per enfilat l'encucada, se li anusava un fil en una de les puntes. El fil i el filferro es feien passar per dins del cuc -des de la boca a l'anús-, menys el tros de fil corresponent al cuc... i així, dotze o quinze cucs més.

Amb una llargada de quaranta o cinquanta centímetres, es llençava el filferro i s'anusaven els caps del fil amb els cucs enfilats de punta a punta compassats, fent del penjoll com si es plegués una corda, amb penjololets petits.

A una punta del cordill es lligava la cucada, i l'altra punta es lligava a la canya. El pescador, un cop escollit l'indret per a pescar, havia de mesurar l'alçada de l'aigua per compassar el suro, ja que la cucada havia de tocar, gairebé, el fons del vall o corredora, perquè les anguiles sempre nedaven al fons dels valls cercant menjar. Al suro se li feia un tall amb un ganivet, pel tall se li ficava el cordill i es col·locava de manera que, amb la força de flotació, els cucs toquessin a terra i, al mateix temps, quan hi picava alguna anguila, en estirar el fil, el suro es bellugava... i era el senyal d'una picada.

A la primavera o per l'inici de l'estiu, quan feia una tronada i baixava una aigua roja, tèrbola, plena de residus pels valls i corredores, era el moment idoni per anar a pescar anguiles amb la canya i l'encucada. Quan corria l'aigua cap a la part baixa del terme, era el millor moment, perquè les anguiles nedaven contra el corrent i pujaven des de la Murtra o des del Remolar per tots els "camins de l'aigua". Els

(24)

Pescant anguiles amb salabret, a la Murtra, l'any 1953. Fotografia de Jordi Vendrell Cañas, AIV - Col·lecció Jordi Vendrell Cañas

afeccionats en aquesta pesca no deixaven perdre mai l'ocasió d'una bona tronada, perquè l'anguila es movia i mossegava molt fort.

Un cop preparada l'encucada i ja en el lloc escollit, calia, també, un paraigua obert i col·locat a l'inrevés, ran d'aigua; aquest paraigua servia perquè no se n'escapés cap.

Si el lloc era net d'herbes, no hi havia problemes per a treure-les, però, si hi havia canyissos, bogues, jonqueres o d'altres herbes grans per la vora del vall, el paraigua servia de recollidor. Aleshores, quan l'anguila picava, més ben dit, mossegava l'encucada i, al mateix temps el fil, estirava enrere per trencar els cucs, però com que les dents tenen una inclinació cap endins, en forma d'arpó, el fil es ficava entre les dents, i era el moment en què el suro s'enfonsava en senyal de picada.

El pescador, amb la canya a la mà, havia de tenir destresa per fer un moviment suau, tens i ràpid alhora per poder treure l'anguila fora de l'aigua. Ja fora del seu element, l'anguila deixa de mossegar i es deixa anar del fil... aleshores, cal ser destre perquè vagi a parar a terra ferma o dins del paraigua –subjectat pel pescador amb l'altra mà-. Algunes es desenganxaven tot just en sortir de l'aigua, d'altres a meitat de camí entre l'aigua o el terra; aquestes gairebé sempre s'esmunyien relliscant fins als valls i, finalment, aquelles altres que anaven directament al paraigua. Després, les col·locaven en un cistell, ben segures.

L'anar a pescar anguiles amb l'encucada, a més d'una tradició, era, també, un regal per a la taula. La menja típica era el suquet d'anguiles, que es cuinava d'aquesta manera: primer, evidentment, s'havien de netejar i trossejar, per fer això les dones es proveïen de força cendra, ja que amb la cendra les anguiles, que són molt llefiscoses, en manipular-les no s'esmunyien. Abans, quan hi havia de grosses i velles, aquestes es pelaven a “bot”, és a dir, se'ls feia un tall i, tot d'una, s'estirava tota la pell. En una cassola de fang, s'hi feia un bon sofregit amb all, ceba i força tomàquet; mentre es cou el sofregit es fa una picada amb alls en abundància, i s'hi afegeixen dos o tres branquillons de julivert. Quan els sofregit ja quasi és a punt, s'hi tira pebre negre - molt al gust dels comensals - i els trossos d'anguila; també s'hi afegeix una mica d'aigua perquè l'anguila pugui fer xup-xup a foc molt lent. La cassola es remena suaument i

sovint; quan l'anguila ja és gairebé cuita, que és aviat, s'hi tira l'abundant picada, s'hi remena i ja està llesta per a treure-la del foc.

En tot això, també hi havia força inconvenients: l'anguila, quan més corria i picava era cap a la vesprada i en fer-se fosc, però també, en aquelles hores, era quan més ens picaven els mosquits... se't menjaven a picades! N'hi havia a milions...els pescadors se les empescaven totes, hi anaven guarnits amb barret, un mocador de fer farcells o un tros de gasa –posat en forma de mosquitera- tot al voltant del cap; també se les hi foragitava fumant una cigarreta o donant-se bufetades, però si l'anguila picava, s'aguantava tot... L'afecció podia més que els petits i maleïts mosquits.

Pescar anguiles fins eixugar un vall

Abans, d'anguiles al nostre poble, se'n trobaven por tot arreu, fins i tot, se'n pescaven dins del mateix poble.

L'antic hort de la família Modolell, que ja era propietat de la germandat Gabrielista ocupava una extensa zona, delimitada actualment per la plaça Europa –amb tots els jardins i parcs-, el mercat municipal, la plaça de Saint Herblain, els blocs de pisos del Grup Sant Jordi i el carrer de Balmes, l'actual col·legi Modolell (Sant Gabriel) i bona part de la carretera de la Vila, amb les parades de taxis i autobusos...

Aquest gran hort, veritable joia agrícola, es regava amb l'aigua de la mina dels Modolell, de la qual encara hi ha vestigis. Aquesta mina estava feta sota la muntanya de la Roureda i la boca de sortida era a la part est de la Serra de Miramar, prop de la carretera de Sant Climent. Des d'allà cap avall, estava soterrada quan passava per l'hort de Can Ginestar, per l'hort de Cal Barratet i pels carrers Sant Marià, Santa Teresa i carrer Muntanya, tot travessant el carrer Farina fins arribar a Can Modolell, actual Casa de la Vila.

Els Modolell se'n servien per als serveis de la casa i per als jardins: hi havia hagut un bonic llac amb ornament d'escales i coves, amb peixos, granotes i plantes aquàtiques.

L'aigua sobrera anava soterrada fins a una bassa de l'hort dels germans Gabrielistes. Els germans vivien en una gran masia. I, a més a més de ser mestres i educadors, dirigien l'hort. L'aigua, finalment, s'escolava fins a una gran bassa que servia per a regar l'hort. El cabal de l'aigua, lògicament, oscil·lava segons l'època de l'any.

Ens hem oblidat de les anguiles? No! A la bassa de l'hort dels frares –mesurava uns 15 x 10 i tenia 1m de fondària, aproximadament-. Entrava l'aigua sobrera de la mina per una punta i sortia per l'altra, és clar, quan plovia i l'hort no es negava, o bé hi baixava molta aigua de la mina, llavors es conduïa per un vall o corredora mestre que havia al costat de la carretera de la Vila, i d'allà cap als fondals del nostre terme.

Les anguiles sempre van aigües amunt. Les petites -o angules- que havien entrat terra endins, des del mar, després d'habituar-se a l'aigua dolça, emprenien el viatge –curtíssim per a elles- mogudes per l'instint d'anar aigües amunt cap a Viladecans. Tant amunt anaven que s'instal·laven a la bassa dels frares i des d'allà, a vegades, continuaven camí per la mina, aigües amunt, per sota del poble.

Per la primavera, després d'uns dies de pluja, era el moment oportú per a netejar la bassa. Els treballadors de la finca –entre 12 o 15, homes i dones, aproximadament- es disposaven a netejar la bassa de fang i molsa. Per netejar-la s'havia de buidar i, un cop buidada o gairebé, alguns homes que portaven roba vella es ficaven a la bassa proveïts d'un cistell... les relliscades i les caigudes eren motiu de bromes i rialles a dojo; i així passàvem una bona estona.

S'aprofitava, llavors, per a pescar les anguiles i ficar-les al cistell: n'hi havia de grosses i de més xiques... Finalment, cuinades amb força all i julivert i regades amb un bon xarel·lo, eren un àpat excel·lent i esdevenien tota una festassa.

Al nostre poble, a la tardor o bé a finals d'hivern, teníem i patíem alguna plena. Una plena es donava quan, arran d'una tempesta de mar o llevantada, s'originaven gran onades que sobrepassaven el sorral de la platja, a la Murtra o a l'Estany del Remolar. Aleshores, l'aigua de mar s'escolava per la part fondal del terme i es produïa una inundació a la zona de les Sorres.

(25)

La masia emplaçada a les Parellades, que fou la seu del col·legi Modolell, des de l'any 1925, regentada pels germans Gabrielistes en una imatge dels anys 1950. Fotografia de Josep Sánchez Rios, AIV – Fons Josep Sánchez Rios

Aquestes plenes, ajudades quasi sempre per pluges persistents, feien baixar l'aigua de les rieres dels pobles i donaven lloc a grans inundacions que feien perdre les collites, encara més a tocar el mar. L'aigua de la inundació era salada i això feia que l'any següent, a causa de la salabror, es perdessin les collites – llevat de síndries i melons – que es fan més dolços si la terra porta una mica de salabror.

Una altra manera de pescar-ne anguiles – també típica del nostre poble però força feixuga i no gaire practicada – era la d'eixugar un vall.

S'havia de buscar un vall que no fos massa cabalós, però que alhora es presentís que hi havia força anguiles. S'hi havia d'anar amb carro, per portar-hi les eines. Hi anaven dues o tres parelles o quatre o cinc amics, proveïts d'eines com: aixades, pales, galledes, bujols, semalers, sacs, cistells ... Primer de tot, calia fer una tanca amb terra per tal de cercar el vall per una banda, i tenir-ne preparada més sorra per tancar-lo per l'altra banda, quan toqués. Un cop feta la primera resclosa, dos valents es ficaven dins de l'aigua, a uns 25 o 30 metres de la tanca, ben calçats i amb els semalers remenaven i trepitjaven les vores del vall, la brossa i el llot del fons, tot avançant de cara a la resclosa i s'empaitaven les anguiles fins ben a prop de la tanca; després i sense perdre temps amb la terra abans preparada, es procedia a fer-ne una altra pel costat oposat i, d'aquesta manera, quedava un espai d'uns sis o vuit metres amb les anguiles dins, encerclades.

Un cop feta aquesta feina, s'havia d'eixugar el vall, és a dir, buidar-lo tant com fos possible d'aigua. Prèviament, s'havien col·locat sacs o flassades damunt de les rescloses per tal de reforçar-les. Amb les galledes i bujols es vallejava i es feia el transvasament de l'aigua, buidant el tros de sis o vuit metres, almenys per permetre-hi la pesca d'anguiles amb els cistells, ja que les anguiles, en tenir poca aigua i per tant poc oxigen, es debatien per escapar-se'n, i això ens facilitava l'operació.

La caça

És ben sabut que la gent que vivia en el medi rural, i fins no fa gaires anys, se'n refiava de la caça per a complementar la seva dieta alimentària. Viladecans no era pas una excepció. El nostre terme municipal reunia les condicions idònies per a ser un paradís de caça menor: ocells de pas, autòctons, terrers, aquàtics, conills... de tot hi havia; els qui coneixeu el tema de la caça, sabreu de què us parlo: Viladecans era una veritable granja natural, de la qual els nostres avantpassats gaudiren a bastament.

La caça sempre s'ha practicat perquè és una de les activitats més antigues del món. A tot arreu s'ha caçat..., això sí, de diverses maneres amb estris i estratègies diferents.

Als anys quaranta i molt abans, la gent del medi rural caçaven per poder menjar carn i era relativament fàcil a causa de la seva abundància: hi havia molta caça i variada, la fauna no minvava per aquesta raó.

Quan jo era jovenet –així m'ho explicava la família-, el meu avi patern, en el seu poble de Calaceit –ara fa poc més d'un segle-, va pujar els vuit fills que va tenir, gairebé a partir de la caça.

Us explicaré algunes tècniques de caça: els conills i les perdius es caçaven amb un llaç prim de fil, però fort i resistent; es buscava un indret per on sortien del bosc els animalets per anar a mejar i fer les seves activitats als camps de conreu, que era i és on fan la vida, a la nit. Un cop localitzades les senderes o corriols que hi fan els conills, ran de terra, en passar amunt i avall entre les herbes, es posava el fil amb un llaç corredor, amb les puntes lligades a unes mates, i es feia amb enginy i amb dissimulació, de manera que quan hi passava el conill i ficava el cap dins de l'ull del fil del llaç, -com més tirava l'animalet - el conill per treure's el fil del coll, més s'estrenyia i el parany resultava mortal. L'endemà, el caçador resseguia els llaços per recollir la caça: conills, llebres o alguna perdiu.

També caçaven conills amb paranys de ferro. Els ferrers tenien la mà trencada a fer-ne. Tot anava més o menys així: en caminar pel camp o pel bosc, es buscava una mallada o cagader, perquè els conills –com quasi tots els animals en llibertat- marquen el territori que consideren que és seu; les marques, òbviament, són els pixats i els excrements, així

fan saber als intrusos que aquell espai està ocupat; però, això els delata i els caçadors poden col·locar-hi el parany de ferro ben a prop. El parany s'enterra amb molta cura i pícara imaginació; aquesta trampa porta enganxada una cadena, aproximadament d'1 metre de llargada amb uns ganxos al capdavant. Tots aquest estris s'enterren i, quan el conill va a refrescar les marques del seu entorn i trepitja el parany, s'hi queda enganxat. Si l'animal s'hi enganxa d'una pota, evidentment intenta fugir, però, aleshores, els ganxos de la punta de la cadeneta el deturen en embolicar-se en algun matasser... i allà es quedava fins que, al matí següent, hi anava el caçador a agafar-lo. A vegades, només hi trobava el parany perquè els crits del conill ferit eren escoltats per una guineu, per exemple, i era ella qui menjava carn fresca.

També es caçaven tords, tórtoras, torcassos i perdius amb una llosa... us explicaré el mètode: S'havia d'anar a muntanya amb un martell i una escarpra i s'havia de picar en una roca ben escollida, que estigués en un lloc alt i pla –un planell–; aleshores, es feia una basseta o un clotet de la mida d'una capsa de sabates, aproximadament. Un cop feta ja servia per a sempre. La basseta s'omplia d'aigua i al costat es col·locava una llosa –una pedra plana, com aquestes que avui es posen per a fer caminets en els jardins–, d'uns 50 x 40 cm. Aquesta llosa s'havia de posar a mig metre de l'aigua i calia recolzar-la d'un costat, en terra; per l'altre costat, s'hi posava un branquilló d'uns 30 cm, en posició vertical... la llosa s'havia de recolzar en aquest branquilló. Aleshores, s'hi lligava un cordill a unes mates, prou grosses per poder amagar-se una persona.

Tot el parany es deixava durant uns dies, tranquil. És clar, els ocells s'acostaven a beure-hi, primerament, un xic desconfiats, però, en passar els dies, de ben segur que s'hi atansaven. Era en aquell moment, quan el caçador observava excrements i plomall al voltant de la basseta, era el senyal que ja hi anaven a beure confiats; aleshores, la llosa es posava al damunt de la basseta, amb una punta recolzada al branquilló i el cordill fins a les mates de l'amagatall. El dia escollit per anar a caçar sovint era després d'una nit ventosa - ja que els ocells tenen més set-. El caçador s'havia d'amagar rere la mata escollida, quan encara era fosc, per tal de no espantar els ocells i, a esperar amb el cordill a la mà: quan una confiada perdiu, tórtora o tord es disposava a beure-hi, era

el moment escollit. Llavors, amb un cop sec, es tirava del cordill i del branquilló i, en dècimes de segon, la llosa queia i el 95 % de les vegades la peça assedegada quedava sota la llosa. Si el dia era adient, es podia omplir força el sarró.

De conills, abans n'hi havia molts! Tants que fins i tot eren una plaga per al pagès i suposaven moltes pèrdues per als conreus. Aleshores, els pagesos caçaven els conills per a omplir-ne el rebost, frenar una mica les pèrdues i, si esqueia, per a divertir-se una mica.

Els conills també es caçaven només amb gossos, sense escopeta. Els caçadors reunien tota la gossada, aproximadament una quinzena, i caçaven tots alhora. Quan un gos trobava un conill al camp començava a clapir –avisava l'amo cridant- i, aleshores, la peça sortia corrents i la resta de gossos, alertats, corrien al darrere fins que un gos o l'altre la caçava amb la boca.

Un altre mètode de cacera era amb una fura –animal de la família dels mustèlids, d'uns 30 cm de llarg, molt àgil i esmunyedís-; en tenien una o dues en captivitat, tancades en una gàbia a casa, i quan un caçador amb una fura volia conills, agafava el mustèlid i, amagada dins d'un sarró especial, se n'anava als caus dels conills, proveït, també, d'una xarxa de fil. Quan arribava a la boca dels caus, hi deixava anar la fura domesticada i mansa i, és clar, la fura es delia per clavar les dents al coll del conill per a beure's la sang; però havia de conformar-se amb el desig. La fura, dins de l'intricat laberint del cau, encaçava el conill i havia de sortir-ne, com un llamp, esparverat i, és clar, s'hi llançava a la xarxa que l'astut caçador havia col·locat a la sortida. La fura, seguint el rastre del conill, sortia del cau i el caçador l'agafava. A les fures, s'els posava un picarolet al coll amb una cinta. D'aquesta manera es caçava amb fura.

Semblantment, amb fura però sense xarxa, els caçadors, a finals del segle XIX i fins a la dècada de 1960, es col·locaven a la sortida del cau proveïts de l'escopeta, i quan sortia el conill li tiraven trets... ben pocs s'escapaven; posteriorment, en sortien les fures i es deixaven agafar.

Aquestes maneres de caçar feien que la gent més humil, tot espavilant-se com podien, poguessin omplir una o dues gerres grans – d'aquestes antigues, fetes de fang- de peces de caça, que ben fregides i amb oli bo, oli d'oliva, les hi posaven en adob, i

s'hi guardava molt de temps. A vegades, la caça, en aquestes diverses maneres, era el principal aliment per a una família mancada d'altres recursos.

Al nostre terme, jo recordo haver-ho vist ...; també es caçaven guatlles amb xarxa de fil.

Per la primavera, que és quan les guatlles es volen aparellar, aquestes aus atreïen la parella cantant; aleshores, el caçador buscava un camp de gra d'espiga que tingués força alçada i on cantés el mascle. Calia molta cura per tal de no espantar l'ocell. S'havia d'estendre, per damunt de les espigues, la xarxa de fil com un mantell pla, d'aproximadament tres x tres m. Aleshores, el caçador s'ajeia de bocaterrossa, a uns quatre metres del filat o xarxa i, pel cantó contrari des d'on cantava la guatlleta, sense bellugar-s'hi gens; alhora, amb un estri que feia de reclam imitava el cant d'un mascle; el mascle de guatlleta que ja estava en aquell camp sentia cantar un intrús, i s'hi anava atansant per barallar-se i, com que hi anava en línia recta, arribava un moment en què se situava sota la xarxa. Hi havia arribat el moment, el caçador s'aixecava de sobte i feia molt de soroll i, el mascle enganyat i espantat, saltava i volava ràpidament, mentre s'embolicava amb la xarxa. Aquesta cacera no era pas per a treure el ventre de pena, sinó per a divertiment.

La caça, al nostre territori, des dels anys cinquanta ha anat minvant progressivament, a mida que el país progressava i els caçadors augmentaven. Abans, tots ho fèiem per diversió; ara, sense caçadors, només hi ha ocells d'aigua; però aquella fauna tant diversa l'ha acabada el progrés: la pol·lució, la contaminació, les carreteres, el ciment i més ciment ...

Relació d'aus i ocells que hi havia al poble durant la meva infantesa: àligues, becades, blauets, cadernerres, capsigranys, cigonyes, xixelles, cogullades, cotxes, cucuts, cueretes, esparvers, esplugabous, falcons, fumarells, gafarrons, garric-garrocs, garses, aloses, garsetes, gatxos, *gossets*, grues, guatlles mareses, guatlles rodones, martinets, merles, mussols, òlibes, oques, passarells, perdius d'Urgell, perdius, *pibics*, picots, pinsans, pit-rojos, piules, puces, puputs, rossinyols, *sagarts*, torcassos, tórtores, *trits*, tudons, verdums, xamarlits, xarlots i xivitones ².

² Nota de l'editor: Aquesta relació d'ocells ha estat transcrita quasi literalment de l'autor, perquè alguns dels noms tenen una denominació local, i estan escrits en cursiva.

Anar a caçar granotes pels valls del terme

Jo crec que al nostre poble tenim un llegat monumental, una herència que molts viladecanencs desconeixen: la gran xarxa que hi ha a la Marina, d'uns 40 km, de valls i corredores fets a mà pels nostres avantpassats, a la part fonda del terme.

Antigament, les millors terres del nostre poble se les repartien entre tres o quatre senyors feudals i els vilatans eren vassalls seus. En créixer demogràficament, els nostres avantpassats van haver d'espavilar-se a conrear terres per tal de poder subsistir... és clar, van haver de roturar les terres més fondals del terme, aquelles que ningú no volia perquè, en arribar l'hivern, es convertien en aiguamolls quan plovia, ja que eren a nivell de mar mateix. D'aquesta manera va començar "la gran obra" de les rompudes de la Marina, calladament, al llarg de molts i molts anys d'ingent feina anònima.

Els soferts, abnegats i pobres avantpassats nostres van construir tota aquesta xarxa de valls i corredores, ficats dins l'aigua, amb les mans i amb pales per tal de poder salvar alguna collita. Aquest esforç èpic és impressionant. Hi ha valls més estrets – d'un metre -, d'altres força amples – de tres metres o més -, etc., amb fondàries d'un a dos metres i que sempre restaven amb aigua, ja que el nivell subalvi és alt a causa de la proximitat del mar.

Però, per què es van construir tots aquests valls i corredores ? Els pagesos que conreaven a la part fonda de la Marina, en no dependre de cap amo, s'havien d'espavilar per a subsistir. Quan feien valls, amb la terra que en treien, apujaven el nivell del camp conreat i, d'aquesta manera, no es negava tan fàcilment.

Els valls serveixen perquè l'aigua s'escoli, quan plou molt, cap al mar. Quan plovia molt i les rieres de Viladecans baixaven plenes, els valls servien per absorbir una gran quantitat de metres cúbics d'aigua, abans d'anergar-se alguns camps. A l'estiu, podien disposar d'una reserva d'aigua per a regar, si els convenia: les patates, fesols, blat de moro per a fer farinetes per a l'engreix de porcs, etc., es veien beneficiats d'aquesta aigua sobrera i soma.

Es regava amb sistemes i estris rudimentaris: dues barres de fusta en forma de te, amb un pes a la punta i una galleda a l'altra i amb bujols..., tot a força de braços.

Tota aquesta xarxa de valls i corredors també servia d'hàbitat d'animals diversos: en les aigües més netes, hi nedaven les granotes. La graciosa i saborosa granota que es trobava a milers al terme.

En començar el bon temps, per sant Josep, les granotes sortien a prendre el sol i es posaven damunt de la molsa. Aleshores, començava la cacera. En aquell temps, la finalitat de caçar granotes era per a ser cuinades i menjades i, a més, n'hi havia tantes que per moltes que es cacesin no es notava gens. Les granotes eren un autèntic plaer gastronòmic.

Quan feien els primers rajos de sol, a la primavera, les granotes adultes i grosses es posaven a recer sobre la molsa o surant dins de l'aigua per escalfar-se i cantar contínuament, per tal d'atreure les femelles... Era, aleshores, quan era més fàcil de caçar-les. Calia tenir una agulla especial que fes com un arpó a la punta, i ben lligada a la canya, llavors ja tenies l'estri per a caçar-les. S'havia d'anar per la vora d'un vall, mirant de no fer soroll, trepitjant suau, sense fer moviments bruscs. Quan se'n localitzava una de grossa, s'agafava la canya, com si fos una llança, i s'apropava l'agulla –d'uns trenta centímetres, aproximadament- a la granota escollida i, a poc a poc, quan l'agulla era a uns vint centímetres de la tranquil·la granota, amb un cop ràpid es punxava i es treia de l'aigua; llavors, s'agafava per les potes i es rematava colpejant-li el cap amb un objecte consistent, per no deixar-les sofrir, com per exemple els genolls del caçador mateix.

Un diumenge al dematí, amb una bona dosi de paciència, se'n podien caçar un bon grapat. La conseqüència era un exquisit berenar o sopar, perquè les anques de granota, amb xamfaina o arrebossades amb farina i ou i, després, fregides amb oli d'oliva eren un àpat deliciós. S'aprofitava per a convidar els parents o els amics, i se servien acompanyades amb una bona amanida i vi del país... Aquelles vetllades eren inoblidables.